

Richard Wagner

TANNHÄUSER

Gottlob Frick *Hermann, Landgraf von Thüringen* **Hans Beirer** *Tannhäuser* **Eberhard Wächter** *Wolfram von Eschenbach* **Waldemar Kmennt** *Walther von der Vogelweide* **Ludwig Welter** *Biterolf* **Kurt Equiluz** *Heinrich der Schreiber* **Tugomir Franc** *Reinmar von Zweter* **Gré Brouwenstijn** *Elisabeth* **Christa Ludwig** *Venus* **Gundula Janowitz** *Ein junger Hirt*

Chor und Orchester der Wiener Staatsoper, **Herbert von Karajan**

Live opname van de Oostenrijkse radio in de Weense Staatsopera van 8 januari 1963

DG 457 682-2 , 3 CD, ADD, MONO, Duur: 65'49,67'56,54'26

ONEVENWICHTIGE KLANKBALANS

Heruitgaven van historische opnamen lijken slechts zinvol wanneer het om artistiek unieke uitvoeringen gaat. Het is zeer de vraag of men Karajans *Tannhäuser* uit 1963, verschenen in de reeks *Wiener Staatsoper live*, tot die categorie kan rekenen. Als muziekdirecteur van de Weense Staatsopera (1957-'64) heeft Karajan Wagners romantische opera zes maal gedirigeerd. Nadien verdween het werk van zijn repertoire. Van Wagners muziekdramatisch oeuvre is *Tannhäuser* ook de enige titel die Karajan niet heeft willen opnemen. Genoeg redenen misschien om aan te nemen dat de dirigent niet echt tevreden was over zijn laatste Wagner-productie te Wenen -zoals bij de *Ring* was Karajan tevens regisseur van de voorstellingen- of dat hij van zichzelf vond dat *Tannhäuser* niet zijn *cup of tea* was.

Zonder enige bewuste filosofie -alleen omdat die CD's binnen handbereik waren- vergeleek ik deze historische opname met Sinopoli's versie uit 1989 (Deutsche Grammoph 427625-2). Onrechtvaardiger kan niet! Laatste, relatief recente opname is technisch hoogstaand studiomateriaal terwijl Karajans *Tannhäuser* een live-opname van de Oostenrijkse radio (ORF) is. De vele euvels van radio-opnamen zijn bekend alsook de vele bijgeluiden die de scène en het publiek bij live captaties toevoegen. Dit indachtig kan ik me alleen met veel reserves uiten. Gezien zowel orkest als zangstemmen vaak vlak klinken en gezien er veelvuldig een ongelijke balans is tussen zang en begeleiding kan men geen hoogte krijgen van de artistieke waarde van deze versie.

Naar de eigenheid van Karajans visie heb je eerder het raden. Als ik me dan toch aan enige algemene uitspraken wil wagen: Karajan schijnt de lyriek van de opera vaak uit het oog te verliezen ten voordele van dramatische vaart.

Hans Beirer is een soliede Tannhäuser, maar hij mist poëzie in zijn voordracht. Die vind ik wel terug bij, jawel, Placido Domingo in genoemde opname van Sinopoli. **Gré Brouwenstijn** zet haar Elisabeth met veel overtuiging neer maar inzake kleuring blijf je op je honger zitten. Subtiele nuances en even subtiele overgangen vind je daarentegen wel bij Cheryl Studer. Vergelijk *Allmächt'ge Jungfrau!* en je weet meteen wat ik bedoel. Zelfs **Christa Ludwig** -Venus in de Karajan-versie- ont-

goochelt me. Hier vind ik wel mooie kleuren maar de dictie laat soms te wensen over.

Eberhard Wächter is een edele Wolfram. Het beroemde *O du mein holder Abendstern* is echt genieten (maar dat doe je nog meer van Andreas Schmidts versie onder Sinopoli). Pluspunten in Karajans *Tannhäuser* zijn de heldere opbouw en de al even heldere orkestrale textuur. Nog voor Boulez presenteert de Oostenrijkse maestro ons een slanke Wagner.

Samenvattend kunnen we stellen dat deze opname een uitgesproken documentaire waarde heeft. Wie begaan is met uitvoeringspraktijk en met Karajans artistiek traject voelt zich wellicht aangesproken. Door de slechte opnamekwaliteit zit je echter nooit in het verhaal zelf en dat blijft voor mij een groot obstakel om dieper door te dringen in Wagners legende over de tweestrijd tussen de geestelijke en lichamelijke liefde.

Piet De Volder